

Diakonale institusjoner og egenarten

I Vårt Land 1. juli kommer helseminister Dagfinn Høybråten med en spennende utfordring til de diakonale institusjonene om å blankpusse sin profil og finne tilbake til den diakonale egenarten. Det er interessant å registrere at en slik utfordring kommer fra øverste politiske leder av helsedepartementet. Det er slett ikke hverdagskost, men er vi våkne i denne situasjonen? Som diakonale institusjoner må vi tåle av og til å bli rystet i våre grunnvoller. Det er sunt, og kan til og med bidra til fornyet innsats.

Statsråden har rett selv om bildet slett ikke er helsvart. Vi registrerer et gryende engasjement for å gi verdispørsmål høyere prioritet ved de diakonale institusjonene, og det er gledelig. Det synes for øvrig generelt å være en økende interesse og bevissthet i samfunnet rundt religiøse og eksistensielle spørsmål, men det er mer usikkert om de diakonale organisasjonene har vært pådriverne for denne utviklingen selv om de burde ha gode forutsetninger for nettopp det. Det er like fullt viktig å få fram at mye positivt og seriøst arbeid gjøres for å leve ut diakonien i institusjonshverdagen, men ser vi på den diakonale institusjonsvirksomheten som helhet, må vi alle ta Høybråtens utfordringer inn over oss og våge å erkjenne at hans observasjoner stemmer. Vi trenger en revitalisering av egenarten fordi dette til syvende og sist handler

om vår eksistensberettigelse, og her nytter det ikke med et skippertak i ny og ne. Vi må til enhver tid stille oss både kritiske og selvransakende spørsmål om det vi holder på med virkelig er i overensstemmelse med formålet. Og jeg understreker, vi i Kirkens Sosialtjeneste har ikke mer grunn til å være fornøyd på dette området enn andre i den diakonale familien. Det rammer oss alle.

Det er liten hjelp i at vi produserer aldri så flotte dokumenter om vårt diakonale formål, for det er vi flinke til, dersom vi ikke også legger det samme engasjementet i å omsette dette inn i den konkrete hverdag på institusjonene slik at det blir både synlig, integrert og levende.

Tro og livsverdier – definert på siden av det "faglige"

Det er i flere sammenhenger påvist, bl.a. i en doktoravhandling av samfunnsforsker Håkon Lorentzen, at det har vært en utvikling de siste 30-40 årene hvor diakoniinstitusjonene i økende grad har blitt integrert inn mot det offentlige. En konsekvens er at de i stor utstrekning er blitt virkemidler og instrumenter i den offentlige politikken. Dermed har de måttet underkaste seg det samme regelverk som gjelder i det offentlige, og forskjellene har blitt tilsvarende redusert. Det er mye godt å si om dette, men når også spørsmål om egenart og "annerledeshet" har veket plassen, er det all grunn til å stille spørsmål. I samme periode har det også vært en utvikling i retning av sterkere profesjonalisering og fagliggjøring av hele helse- og sosialomsorgen, inkludert de diakonale institusjonene, noe som i følge Lorentzen bl.a. har drevet verdigrunnlaget tilbake.

Faglig kvalitet trenger vi, men har vi vært kritiske nok når det gjelder å definere innholdet i fagligheten? Man har hatt klokkeetro på en del "vedtatte" fag-

lige og vitenskapelige prinsipper, og her har det ikke vært plass til de åndelige verdiene. De har i beste fall blitt en salderingspost. Som om ikke dette skulle være en del av fagforståelsen? Troen skulle jo tvert imot være en ressurs! Selv om vi nå tydeligere enn på lenge ser konturene av et klima hvor det også hører med til fagligheten å ta menneskers åndelige behov på alvor, bærer vi fortsatt med oss rester av tesen om verdinøytralitetens fortreffelighet.

Også høyskolelektor Olav Helge Angell ved Diakonhjemmet berører de samme momentene i en interessant doktoravhandling med tittelen "Misjon eller terapi i rusmiddelomsorgen", som fortjener langt større offentlig oppmerksomhet enn den har fått så langt, og som er det første systematiske studiet av temaet her i landet. I sin analyse av hvordan den religiøse forankringen kommer til uttrykk i enkelte utvalgte diakonale rusmiddelinstitusjoner, er en av Angells konklusjoner at når profesjonsgraden øker, er de kristne verdiene lite synlig, og i de institusjonene hvor kristentroen står sentralt i behandlingstilbudet, har profesjonen en perifer plass. Det er et faktum at svært få makter på en god måte å integrere profesjon og tro – noe vi må tilstrebe for å få en sammenheng mellom diakoni, fagforståelse og praksis. Da først kan vi snakke om et diakonifaglig arbeid. Vi må invadere det "faglige rom", og la alt det vi gjør bære preg av at vi driver med utgangspunkt i et kristent verdigrunnlag og menneskesyn, og her er "løsningene" mange. Det handler ikke om å åndeliggjøre ethvert problem vi blir konfrontert med. Vi finner eksempler på slike grøfter. Ei heller handler det om å isolere det åndelige til spesielle rom, det være seg kapeller eller stille rom, eller overlate det til en spesiell person, f.eks. en prest eller diakon. Det betyr selvsagt ikke at

vi trenger stille rom. Nei, la oss få flere og la de være flittig i bruk! Poenget her er at spørsmål av religiøs og eksistensiell karakter er en utfordring for alle som arbeider i en institusjon. Det er simpelthen dårlig profesjonelt arbeid å ikke håndtere spørsmål knyttet til religion og livssyn fra våre brukere. Det handler om å tenke helhetlig om menneskelivet hvor også menneskers åndelige behov hører naturlig med og må tas på alvor. Da må alle medarbeiderne utrustes til både å kunne identifisere og imøtekomme også disse behovene. Her har vi alle et stykke vei å gå.

Vi tenger hverandre!

Håpet er at de ulike institusjoner og organisasjoner i større grad trekker veksler på hverandres erfaringer og ressurser når vi skal gå løs på disse utfordringene, og ser på dette som felles utfordringer framfor at vi sitter på hver vår tue og strever hver for oss. Til det er disse spørsmålene altfor viktige! Her er det heller ikke snakk om å være "den

beste i klassen". Vi ser kanskje noe ulikt på hvordan det kristne verdigrunnlaget skal virkeliggjøres og ytre seg i institusjonshverdagen, men det er slett ikke noe negativt. Tvert imot, - forutsatt at vi har ydmykhet for hverandres ulikhet og at vi dessuten er i stand til å lære av hverandre. Skal vi få til det, må vi skape flere åpne møteplasser hvor vi kan sette oss ned i fellesskap og dele visjoner, og ikke minst erfaringer. Det viktigste er at vi får et høyere bevissthets- og refleksjonsnivå i forhold til disse spørsmålene. Her trenger vi også bidrag fra de diakonale utdanningsinstitusjonene, og det er i den sammenheng gledelig å registrere at den diakonale utdanningen ved henholdsvis Lovisenberg, Diakonhjemmet og Menighetssøsterhjemmet nå har opprettet egne fordypningsenheter i "institusjonsdiakoni.

Det lover godt! Med dette som utgangspunkt, føler Kirkens Sosialtjeneste at tiden er moden til å invitere alle diakonale medarbeidere til landskonferansen "Diakoni i institusjons-

hverdagen" som foregår i midten av oktober. Gjennom konkrete eksempler på hvordan noen har gått fram for å virkeliggjøre målsettingene og gjennom fortellinger fra brukerne selv, håper vi konferansen skal inspirere til økt bevissthet og tydelighet omkring vår diakonale identitet og egenart, slik at vi i sterker grad blir i stand til å møte våre medmennesker som hele mennesker - med ånd, sjel og legeme. Det handler om å hjelpe hverandre til å drive våre virksomheter med utgangspunkt i de utfordrende ordene fra Salme 127,1: "Hvis ikke Herren bygger huset, arbeider bygningsmennene forgjeves.

AV ASBJØRN SAGSTAD
KIRKENS
SOSIALTJENESTE

KIRKENS FAMILIEVERN

i samarbeid med presteforeningen

1-ÅRIG UTDANNING I PARTERAPI FOR KIRKELIGE ANSATTE. SAMTALER MED PAR (SMP)

Formål:

Å gi deltagerne en forståelse av individet i relasjon til parforholdet vedkommende er en del av - og den identitet som vokser ut av denne vekselvirkning mellom individet og det spesielle parforholdets kultur. Dette skjer ved innføring i sentrale familierapeutiske teorier, innsikt i parforholdets dynamikk, bevissthet om ulike relasjonsteoretiske grunnlag for utøvelse av sjelesorg, kjennskap til en praktisk metodikk og mulighet til å oppøve generelle ferdigheter i samtaler med par.

Omfang, varighet og arbeidskrav: Utdanningen omfatter 120 timers undervisning fordelt på 4 ukerskurs, 40 timers veiledning - individuelt eller i gruppe - av godkjent veileder, litteraturstudium og selvvalgt prosjektoppgave. Oppstart april 1999.

Målgruppe:

Utdanningen er primært et tilbud til diakoner, prester, kateketer og andre ansatte i kirken som har sjelesørgelige/diakonale oppgaver.

Pris:

Kursavgift er kr. 7.000,-. I tillegg kommer reise- og oppholdsutgifter i tilknytning til ukerskursene, utgifter til veiledning og litteratur.

Opptakskriterier:

Det kreves minst 3 års yrkespraksis etter endt grunnutdanning. I utdanningsperioden må deltagerne være ansatt i minimum halv stilling hvor de arbeider med sjelesørgelige/diakonale oppgaver.

Påmelding:

Studieplan fås ved henvendelse til Kirkens Familievern, Storgt.20, 0184 Oslo. Tlf. 22 17 09 98. Fax: 22 17 99 36 eller Den norske kirkes Presteforening, Underhaugsvn.15, Pb 7068 Majorstua, 0306 Oslo. Tlf.22 93 28 00 Samtlige søkere må oppgi om de har mulighet til veiledning ved familievernkontor eller annen behandlingsinstitusjon. Dessuten må søkers personlige målsetting for utdannelsen utformes. Kirkelig ansatte sender søknad via sitt bispedømme (prester/kateketer via Det Regionale Etterutdanningsutvalg, REU, på standard søknadsskjema). Andre sender sin søknad direkte til Kirkens Familievern.

Søknadsfrist: 1.november 1998

VIDEREUTDANNING